

Korte studies in Mattheüs (17)

Zalig zijn de barmhartigen

Nadat we een structuur in Mattheüs hadden vastgesteld hebben we gekeken naar de roep van twee maal twee blinden om ontferming. De een vond in het eerste gedeelte van Mattheüs plaats; de ander in het tweede gedeelte. Daarna zagen we de vraag om ontferming door de Kananese vrouw in het eerste gedeelte. Zij vroeg om de uitdrijving van een demon bij haar dochter. Vervolgens keken we naar de vraag van de vader om ontferming in het tweede gedeelte. Hij vroeg om uitdrijving van een demon bij zijn zoon.

Aan het eind van de volgende bladzijde heb ik geprobeerd dit allemaal overzichtelijk onder te brengen in de structuur. Zie je hoe 'netjes' het allemaal geordend staat in Mattheüs? Nu we toch een onderzoekje aan het doen zijn naar het werkwoord *eleo-oo*, 'ontfermen' of 'barmhartig zijn', kunnen we hier net zo goed nog even mee doorgaan. Dit werkwoord komt namelijk nog driemaal voor bij Mattheüs. Eén keer in de EERSTE grote redevoering van het EERSTE GEDEELTE en twee keer in de EERSTE grote redevoering van het TWEDE GEDEELTE. Dat we ook hier weer een 'nette' ordening zien, is niet toevallig. De tweede tekst is een commentaar bij de eerste. Dat is onderwerp van deze studie.

In Mattheüs 5 lezen we als een van de zaligsprekingen:

'Zalig zijn de barmhartigen, want aan hen zal barmhartigheid bewezen worden.' (Mat. 5:7).

Dit is de middelste en de enige van de zaligsprekingen waarin we deze vorm zien. Barmhartigheid doen wordt gekoppeld aan barmhartigheid ontvangen. In elk van de andere zaligsprekingen is dat anders. Bij armen van geest hoort Koninkrijk der hemelen. Bij treuren hoort vertroost worden. Bij zachtmoedigheid hoort de aarde of het land beërven. Enzovoort. Alleen bij het vijfde 'zalig' zien we dat 'barmhartigheid' hoort bij 'barmhartigheid'. Dat is opvallend.

Nu zien we in Mattheüs 18 de uitleg van deze zaligspreking. De gelijkenis die de Heere uitspreekt heeft het opschrift 'de onbarmhartige dienstknecht' gekregen, maar we zouden hem ook 'de barmhartige heer' kunnen noemen. De heer ging afrekening houden met zijn knechten. Er werd uit die knechten een man naar hem gebracht die hem tienduizend talenten schuldig was. De heer wilde dat geld terug en hij stond daarmee in zijn recht. Omdat de dienaar hem niet terug kon betalen besloot hij dat hij met vrouw en kinderen en alles wat hij had, verkocht moest worden om de schuld af te betalen. We kunnen ons het gevoel van ellende van deze dienaar wel voorstellen! Hij smeekte om uitstel van betaling. Hij beloofde dat als hij even de tijd kreeg, hij alles terug zou betalen.

Het karakter van de heer was barmhartig. Dat was zijn basishouding. Toen hij zijn dienstknecht in zo grote ellende zag, werd hij innerlijk met barmhartigheid bewogen en deed hij veel meer dan waar de dienaar om vroeg. Hij gaf geen uitstel van betaling maar hij schold hem alle schuld, tien duizend talenten helemaal kwijt.

We zouden denken dat deze dienaar nu het beeld van zijn heer zou vertonen. Dankbaar over een zo grote barmhartigheid aan hem bewezen, zou hij zelf ook barmhartig worden aan hen die hem iets schuldig waren. Het tegendeel was waar. Toen hij een mededenaar zag die hem honderd penningen – een onbeduidend bedrag vergeleken bij de tienduizend talenten – schuldig was, liet hij hem in de gevangenis werpen.

Had deze man niet barmhartig behoren te zijn, zoals hem barmhartigheid was gedaan? Het antwoord lijkt me duidelijk. Onbegrijpelijk is het gedrag van de dienstknecht die net van een zo grote schuld was verlost. Hij hoort duidelijk niet tot 'de barmhartigen' van Mattheüs 5:7. De

reactie van de heer laat zich raden als hij hiervan hoort. Hoewel zijn karakter er een van barmhartigheid was, bewees hij deze dienstknecht die hij zo goed behandeld had zeker geen barmhartigheid.

Ik zal op deze gelijkenis terugkomen als we de gelijkenissen in Mattheüs gaan bespreken, maar voorlopig lijkt me de volgende verklaring voor de hand liggend.

De HEERE is barmhartig geweest over Zijn dienstknechten, Israël. Hij verwachtte van Zijn volk dat zij Zijn karakter zouden weerspiegelen opdat de volken zouden leren zien welk een God de God van Israël is. Daarom worden de barmhartigen in Israël zalig gesproken en zal hun (nog meer) barmhartigheid betoond worden. Een volkomen kwijtschelding van alle schulden.

Zeker niet allen beantwoordden aan dit doel. Velen in Israël die niet beseften wat een genade de Heere hen had betoond, alleen al door hen Zijn volk te maken, handelden als de onbarmhartige dienstknecht. Waarschijnlijk doelde de Heere hier ook weer op de Farizeeën en de Schriftgeleerden.

Aan het eind lezen we wat het tegengestelde is van barmhartigheid. De heer riep zijn dienstknecht terug en zei tegen hem:

'Hoorde u niet barmhartig te zijn over uw mededienstknecht zoals ik barmhartig geweest ben over u?' (Mat. 18:33).

En vervolgens geschiedde hem GEEN BARMHARTIGHEID, MAAR RECHT.

'En zijn heer, vertoornd zijnde, leverde hem over aan de pijnigers, totdat hij alles wat hij hem schuldig was, betaald zou hebben.' (Mat. 18:34).

Structuur

- A** Geboorte
- B** Doop in water
- C** Stem uit de hemel: 'Dit is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb.'
- D** Verzoeking in de woestijn: 'Indien U Gods Zoon bent'
- E** Waarlijk Gods Zoon bent U
- F** Van toen af aan....
 - Drie grote redevoeringen
 - Twee blinden: Heer, ontferm U.
 - De Kananese vrouw: Heer ontferm U; uitdrijving van een demon
- G** 'Simon antwoordde en zei: U BENT DE CHRISTUS, de Zoon van de Levende God.'
- G** 'Jezus antwoordde en zei tegen hem: ZALIG BENT U, Simon Barjona'
- F** Van toen af aan....
 - De vader: Heer ontferm U; uitdrijving van een demon
 - Twee blinden: Heer ontferm U
 - Drie grote redevoeringen
- C** Stem uit de hemel: 'Dit is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb'
- B** Doop in lijden en dood
- D** Verzoeking aan het kruis: 'Indien U Gods Zoon bent.'
- E** Waarlijk Gods Zoon was deze
- A** Geboorte (opstanding)